

'InZicht' licht u in over nieuwe boeken, congressen en lezingen in taalkundig Nederland en België. Vermelding in deze rubriek betekent niet dat de redactie ze aanbeveelt. Voor een zo volledig mogelijk beeld hebben wij ook uw hulp nodig. Weet u iets waarvan u denkt dat het in deze rubriek thuishoort, laat het ons dan weten. Verschijningsdata en prijzen onder voorbehoud.

Taal van het nationaal-socialisme

Hoe kon de Shoah ontstaan, het streven van de nazi's naar de vernietiging van de Europese Joden? Het is een vraag die wetenschappers nog altijd bezighoudt. Mogelijke verklaringen zijn veelal historisch, psychologisch of sociologisch van aard, maar onlangs voegde historicus Fabian Van Samang daar in zijn proefschrift *Doodgewone woorden. NS-taal en de Shoah* een taalkundige invalshoek aan toe.

De taal van Hitler en het nationaal-socialisme heeft een belangrijke rol gespeeld bij het op gang brengen en het legitimeren van de Shoah, concludeert Van Samang. Hitler was een meester in het "omliegen van leugens", het verbergen van de waarheid achter bijvoorbeeld eufemismen. Dit verhullende taalgebruik liet zijn volgelingen de ruimte voor een eigen invulling van woorden en begrippen, en daarmee de mogelijkheid om allerlei handelingen en gedragingen te rechtvaardigen. Een term als *Endlösung der Judenfrage* ('eindoplossing van het Jodenvraagstuk') kon voor iedereen weer een andere betekenis hebben – tot het uiteindelijk zijn definitieve betekenis van 'totale vernietiging' kreeg. De gevolgen waren verschrikkelijk, maar het begon allemaal met woorden, aldus Van Samang, doodgewone woorden.

Voor zijn proefschrift maakte Van Samang een grondige studie van een groot aantal bronnen, waarbij hij bijvoorbeeld lette op de verandering in betekenis van woorden als *ausrotten*, *ausschalten*, *entfernen*, *erledigen*, *ermorden*, *erschieten*, *evakueren*, *liquidieren*, *vernichten* en *zerstören*. Voorts keek hij bijvoorbeeld naar de context waarin woorden als *Jude*, *Judentum* en *jüdisch* gepresenteerd werden.

Van Samangs studie, waarin hij inzichten uit de psychologie, geschiedenis, filosofie en taalkunde samenbrengt, is van een academisch niveau; het boek vraagt van de lezer dan ook een meer dan terloopse belangstelling. Het boek is overigens ook op internet te vinden, bij Google Books.

Doodgewone woorden. NS-taal en de Shoah is een uitgave van Universitaire Pers Leuven en kost € 59,50 (gebonden, 408 blz.). ISBN 978 90 5867 800 3

■ MEDISCH WOORDENBOEK VOOR KINDEREN

Het *Junior dokterswoordenboek* is een medisch woordenboek voor kinderen. Het verklaart 2000 termen (ook Vlaamse) die te maken hebben met ziekte, gezondheid en gezondheidszorg, zoals *pacemaker*, *paddo's*, *palliatie*, *palpaties*, *panarium*, *pancreas* en *pandemie*. De betekenis ervan wordt (soms vrij uitgebreid) verklaard en toegelicht in eenvoudige bewoordingen, en er wordt ook vermeld hoe de termen moeten worden uitgesproken. Het boek is verlevendigd met tekeningen van Roger Klaassen en enkele kaderteksten over onderwerpen als 'spelling van medische woorden', 'tips voor schaatsers' en 'gezondheidstips voor het buitenland'.

Van Dale Junior dokterswoordenboek. Wat is de betekenis van medische woorden? van Jannes van Everdingen en Arnoud van den Eerenbeemt is een uitgave van Van Dale en kost € 29,95 (gebonden, 510 blz.). ISBN 978 90 6648 087 2

■ FRANS IDIOOM

Het boek *Franse uitdrukkingen, spreekwoorden, vergelijkingen, afkortingen en letterwoorden* heeft een titel die de lading volledig

dekt, want het geeft de Nederlandse tegenhangers van 1500 Franse uitdrukkingen (zoals *c'est kif-kif*, 'dat komt op hetzelfde neer'), 250 spreekwoorden (*qui vivra verra*, 'wie dan leeft, wie dan zorgt'), 100 vergelijkingen (*bon comme le pain*, 'zielsgoed'), 100 verkortingen (*à plus = 'à plus tard'*) en 130 letterwoorden (CIO, 'Comité International Olympique'). Het boek bevat oefeningen voor alle onderdelen. Het is in Nederland alleen bij Onze Taal verkrijgbaar. Zie aanbieding op blz. 285.

Franse uitdrukkingen, spreekwoorden, vergelijkingen, afkortingen en letterwoorden van Siegfried Theissen en Yohanne Laurent is een uitgave van het Centre Informatique de Philosophie et Lettres in Luik en kost € 30,- (gelijmd, 234 blz.). Zonder ISBN.

■ TAALKALENDERS

In september liggen de nieuwe scheurkalenders alweer in de boekhandel, en traditiegetrouw zitten daar weer twee taalkalenders bij. De eerste is de *Kindertaalkalender*, met op elk blaadje een spelletje, een grap, een weetje, een quizvraag of een opdracht, die allemaal iets met taal (grammatica, spelling, idioom, etymologie, etcetera) te

maken hebben. De kalender is gericht op kinderen van acht tot twaalf jaar, en is geïllustreerd door Jan Jutte.

De tweede kalender is de *Onze Taal Taalkalender*, die voor de achttiende keer verschijnt.

Zoals gebruikelijk bevat deze zeven rubrieken, voor elke dag van de week een: taaltrivia, etymologie, taaladvies, eufemismen, taalkunde, dieren in de taal en bijbelse taal. Op blz. 280 vindt u een bon waarmee u in de boekhandel € 2,45 korting krijgt op deze kalender.

- *Kindertaalkalender 2011* is een uitgave van Sdu Uitgevers en kost € 14,95.

ISBN 978 90 12 58171 4

- *Onze Taal Taalkalender 2011* is een uitgave van Sdu Uitgevers en kost € 14,95.

ISBN 978 90 12 58170 7

■ SCHOOLTAAL

Om goed te kunnen functioneren op de basisschool, dient de woordenschat van de leerling ook een flinke hoeveelheid 'schooltaalwoorden' te bevatten. Dit zijn woorden die vaak tijdens de les gebruikt worden, zoals *samenhang*, *samenleving*, *samenstellen*, *samenvatten*, *schaal*, *schema*, *schets* en *schijnen*. In het *Schooltaalwoordenboek* worden

ruim negenhonderd van dit soort woorden in niet al te moeilijke bewoordingen verklaard, en bovendien bevat het uitleg over zo'n tweehonderd gezegden en uitdrukkingen die vaak gebruikt worden, zoals *op alle fronten* en *de daad bij het woord voegen*. Het boek is in de eerste plaats bedoeld als handreiking voor leerkrachten en andere bij de school betrokken volwassenen, maar het zou ook door oudere leerlingen gebruikt kunnen worden.

Schooltaalwoordenboek van Ronny Matheesen e.a. is een uitgave van Pelckmans en kost € 8,50 (ingenaaid, 127 blz.). ISBN 978 90 289 5278 2

■ CONGRES OVER 'TAAL VAN (N)U'

De wereld, de taal en de leerlingen veranderen, en dat heeft gevolgen voor het (taal)-onderwijs. Op het door ThiemeMeulenhoff georganiseerde Congres Nederlands over 'taal van (n)u', dat op 23 november in Utrecht gehouden wordt, kunnen docenten Nederlands zich laten informeren over de nieuwste ontwikkelingen op hun vakgebied. Het programma vermeldt ook een plenaire lezing van Abdelkader Benali. Deelname kost € 75,-. Meer informatie: www.congresnederlands.nl.

EN VERDER

■ *Symbolenwijzer. Een praktische gids voor gedrukte tekens en symbolen* van typograaf Karel Treebus geeft informatie over de betekenis en de geschiedenis van tekens en symbolen op allerlei gebieden: wis- en natuurkunde, religie, magie, genealogie, muziek, cartografie en wat al niet. Het boek is nu in prijs verlaagd van € 39,90 naar € 12,50. Amsterdam University Press (gebonden, 480 blz.). ISBN 978 90 5356 820 0

■ *Woordenboek van de Vlaamse dialecten. Deel I, aflevering 12: kleinvee* van Roxane Vandenberghe e.a. De nieuwste aflevering van dit thematische woordenboek brengt de regionale variatie in beeld van termen die met de kleinveehouderij (varkens, schapen, geiten en konijnen) te maken hebben. Met kaarten en foto's. Meer informatie: www.academiapress.be. Uitgever: Vakgroep Nederlandse taalkunde van de Universiteit Gent, € 32,- (ingenaaid, 481 blz.). Bestellingen: info@academiapress.be. ISBN 978 90 3821 556 3

■ *Academisch schrijven. Een praktische gids* van Lieve De Wachter en Carolien Van Soom. Tweede, bijgewerkte druk van deze praktische handleiding voor studenten voor het schrijven van verslagen, werkstukken en scripties. Ook geschikt voor zelfstudie. Acco, € 18,- (ingenaaid, 109 blz.). ISBN 978 90 334 8106 2 ■